

การพัฒนาทักษะการทอผ้าด้วยกี่เอวเพื่อ OTOP Developing Skills of Weaving by Backstrap Loom for OTOP

นิมมวล จันทรูญ¹

Nimnuat Chantaroon

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิปัญญาการทอผ้าด้วยกี่เอว พัฒนาทักษะการทอผ้าด้วยกี่เอว และบริการวิชาการและประชาสัมพันธ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) การสนทนากลุ่มย่อยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างที่ทำวิจัย ได้แก่ กลุ่มทอผ้าบ้านโนนแสง กลุ่มทอผ้าบ้านนาสีนวนและอื่นๆ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การพรรณนาอธิบายปรากฏการณ์ ผลการวิจัยพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย อดีตเคยผลิตเส้นไหมเส้นฝ้ายใช้เอง ปัจจุบันเลือกใช้เส้นฝ้ายและเส้นไหมโรงงานแทน แต่กระบวนการทอยังเหมือนเดิม มีลวดลายผ้ามากขึ้น แต่ขาดความโดดเด่นเป็นอัตลักษณ์ในการสร้างคุณค่าเพิ่มมูลค่าเพื่อดึงดูดลูกค้า การนำภูมิปัญญาการทอผ้าด้วยกี่เอวมาปรับใช้ดึงเอาจุดเด่นที่เหมาะสมมาใช้ในการทอผ้าพื้นบ้านอีสาน เช่น ลายนาคนาค ลายขอ ลายกระจอน หรืออื่นๆ นอกจากนั้นยังมีการออกแบบและทอด้วยกี่เอวหรือกี่ที่พัฒนาให้มีขนาดกะทัดรัดสามารถพกพาไปได้ทุกที่ ประกอบกับการพัฒนาทักษะการทอผ้าออกแบบลายผ้าเพื่อบริการผู้สนใจเรียนรู้ได้ง่ายสามารถนำไปใช้ทอได้ทุกที่ที่สะดวกสบายกว่าที่เคยใช้ในหมู่บ้านทั่วไป

คำสำคัญ : การพัฒนาทักษะ, การทอผ้า, กี่เอว

Abstract

This research aims to study the woven wisdom by the back strap loom, to develop the skills of weaving by the back strap loom, and to services an academic and public relations. The research instrument was the participatory action research (PAR), small group discussion for learning exchange. The sample was the Weaving group of ban Nonsabang, Ban Nasinuan and others. To analyze data by description the phenomenon. The research results were found that; there were changing according to fashion that in the past, it used to be producing by raw materials for their own, however, nowadays they choose the cotton and silk from the factory then suing same weaving process, it was more fabric patterns but lack of identity as high value to attract customers. Bringing wisdom of weaving by the back strap loom with pulling the appropriate features to use in Esarn folk weaving such as striped of Naga, Hook, Jon actions or others. In other hand, there was to design and woven by the back

¹ นักวิจัย กลุ่มงานวิจัยและวิชาการ สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Researcher of Research and Academic Group, the Research Institute of Northeastern Art and Culture Mahasarakham University. Corresponding E-mail ; msu_num@hotmail.com

strap loom or development loom for compact enough to carry anywhere, in addition, the development of weaving skills designed to clothe service to those interested in learning easily and could be able to weave in anywhere with comfortable than the one ever use in village.

Keywords: Skill Development, Weaving, Back strap Loom

บทนำ

วัฒนธรรมการทอผ้าเป็นศิลปะที่ตกทอดสืบต่อกันมาของกลุ่มชนต่างๆ บนโลก สืบเนื่องมาจากเครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ ตลอดจนภูมิปัญญา มีความเหมือนและแตกต่างกันบ้าง ดังจะพบลักษณะเนื้อผ้า ลวดลายผ้า และอุปกรณ์การทอผ้า ที่แตกต่างกัน ตามภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่นที่ทอผ้าและอุปกรณ์ในการทอผ้า พบว่า มีลักษณะที่แตกต่างกัน ตามความถนัดและทรัพยากร ชนิดของไม้ที่มีในท้องถิ่น ที่ใช้ทำทอและอุปกรณ์อื่นๆ เส้นใยฝ้าย เส้นไหม ขนสัตว์ และสภาพสิ่งแวดล้อมของชุมชน ก็ทอผ้ามีหลายรูปแบบและทำหน้าที่เหมาะสมกับเจ้าของภูมิปัญญาในแต่ละภูมิภาคและภูมิอากาศ ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นนั้นๆ เพื่อสะดวกในการจัดการและดำเนินการในการศึกษาผ้าทอ เริ่มจากศึกษาภูมิปัญญาต่างๆ ประเพณีวัฒนธรรมการทอผ้า การใช้ผ้าในชีวิตประจำวัน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม วัสดุอุปกรณ์ วัตถุดิบที่นำมา แนวคิด ประวัติความเป็นมาของการทอผ้าของแต่ละชนเผ่าในภาคอีสานและทั่วโลก วิวัฒนาการ การเปลี่ยนแปลงของกระบวนการทอผ้า พบว่า ผ้าทอพื้นบ้าน มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย เส้นใย ไหม และฝ้าย อดีตเคยผลิตเอง ปัจจุบัน จะใช้เส้นใยโรงงานและเส้นไหมโรงงาน แทน แต่กระบวนการทอยังเหมือนเดิมคือ ทอผ้าพื้น ผ้ามัดหมี่ ผ้ายกดอก มีการพัฒนาลวดลายเพิ่มมากขึ้น และเนื้อผ้าก็มีความแตกต่างกัน นุ่ม หนา บาง บางพลีว แต่ในระดับชุมชนยังขาดความโดดเด่น การสร้างคุณค่าเพิ่มมูลค่า อย่างจริงจัง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำเอาภูมิปัญญาการทอผ้าด้วยกี่เอวมาปรับใช้กับการทอผ้าทั่วไปและดึงเอาจุดเด่นที่เหมาะสมมาใช้ในการทอผ้าพื้นบ้านอีสาน ที่นิยมผ้ามัดหมี่ลายต่างเช่นลายนาคร ลายขอ ลายกระจอน หรืออื่นๆ ออกแบบและทอด้วยกี่เอวหรือที่พัฒนาให้มีขนาดกะทัดรัดสามารถพกพาไปได้ทุกที่ ผ้าทอ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากในการดำรงชีวิตประจำวันของคนทั่วไป กี่เอว (Blackstrap) มีรูปลักษณะที่เคลื่อนย้ายได้รวดเร็วไม่ฝืดติดอยู่กับที่ แสดงถึงกลุ่มที่ทอผ้าด้วยกี่เอวในอดีต เป็นกลุ่มที่มีเคลื่อนย้ายไป-มาอยู่ตลอดเวลาไม่อยู่กับที่ ดังนั้น เพื่อความคล่องตัวเมื่อมีการอพยพหรือ เกิดภัยต่างๆเมื่อต้องการเดินทางไปอื่นในเวลารีบเร่ง สามารถจะกู้เรือหูกได้ในเวลาอันรวดเร็ว และกางหูกทอผ้าได้ทุกสถานการณ์เช่น พวกชนเผ่าเร่ร่อนทำปศุสัตว์ของประเทศต่างๆเช่น อิเบต เปรู ฯลฯจะนำกี่เอวไปทอด้วยช่วง ไปเลี้ยงวัว เลี้ยงแกะ และปัจจุบันผู้ที่รักและสนใจในการทอผ้าสามารถนำไปทอ บนรถยนต์ ในห้องนอน บนเครื่องบิน ห้องพักแคบๆ หรือในออฟฟิต กี่เอวสามารถออกแบบการทอผ้าได้ทุกประเภท เช่น ผ้ายกดอก ผ้ามัดหมี่ ผ้าพื้น ฯลฯ มีข้อจำกัดแค่หน้าผ้าอาจจะแคบ และทอได้ทีละ 1-2 ผืนเท่านั้น สั้นๆ หรือประมาณ 5-10 เมตร เพื่อสะดวกในการจัดการ อุปกรณ์ก็มีจำกัด มีขนาดเล็กกะทัดรัด ไม่ใหญ่โตเหมือนกับใหญ่ตามหมู่บ้านในชนบทของภาคอีสาน (Kowid Phuang-ngarm. 2002)

กี่เอวสามารถออกแบบและทอผ้าได้เกือบทุกชนิด เช่น ทอผ้าเนื้อเรียบ ผ้าเนื้อหนา ผ้ามัดหมี่ ผ้าพื้นผิวเรียบ หรือผ้ายกดอกเนื้อหนา สามารถออกแบบลวดลายได้หลากหลายชนิด ในภาคเหนือมีกลุ่มกระเหรี่ยงทั้ง 4 กลุ่มกะเหรี่ยงสะกอ (ปกากะญอ) กะเหรี่ยงโปว์กะเหรี่ยงปะโอ และกะเหรี่ยงปะเว จะพบว่า ลักษณะการแต่งกายแบบชนเผ่า มีเอกลักษณ์ ของผืนผ้าทอที่บอก ทักษะ ความเชี่ยวชาญ ในด้าน

ศิลปะการสร้างลวดลายบนผืนผ้าที่งดงาม จะพบความปรานีในกระบวนการทอ อยู่ 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มกะเหรี่ยงโปว์และกลุ่มกะเหรี่ยงสะกอหรือปกาเกอญอ ผู้หญิงกะเหรี่ยงได้รับการกล่าวขานว่ามีฝีมือในการทอผ้าที่เก่งที่สุดเผ่าหนึ่ง ที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ทักษะการทอผ้ามาจากผู้เป็นแม่ตั้งแต่ยังวัยเยาว์ เป็นเด็กหญิงในวัยประมาณ 10 ปี ผู้หญิงชาวกะเหรี่ยงมักจะทอเสื้อผ้าไว้ใช้สวมใส่ในชีวิตประจำวันทั้งของตนเองและสมาชิกในครอบครัวหรือทอเก็บไว้ใช้ในงานพิธีสำคัญๆ เช่น งานแต่งงาน งานประเพณีสำคัญต่างๆ (Nirud Tothom. 2010)

ผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยเป็นเอกลักษณ์ที่ได้รับการกล่าวขวัญมานานแล้วในด้านความงดงามของสีสันและลวดลายรวมถึงฝีมือการทอผ้า ผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ไหมของไทยได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายทั้งจากชาวไทยและชาวต่างประเทศ อุตสาหกรรมการผลิตไหมไทยสามารถสร้างงานให้กับชาวบ้านและเป็นการเพิ่มรายได้ให้แรงงานในชนบทด้วย โดยในช่วงหลายปีที่ผ่านมาผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมสามารถสร้างรายได้เข้าประเทศมูลค่าไม่ต่ำกว่าห้าร้อยล้านบาทต่อปี (Ariya Hoonwongsa. 2017: 53)

การทอผ้าพื้นบ้านโดยทั่วไปในภาคอีสาน มีข้อจำกัดในกระบวนการทอ ผู้เรียนต้องเข้าใจขั้นตอนการคันเครือหูก (เส้นยืน) และการคันลำหมีในการมัดหมี่หรือ (เส้นพุ่ง) และการออกแบบตะกอผ้าในการยกดอกให้เกิดลวดลายเช่นผ้าแพรวาหรือผ้ายกดอกของผ้าทอทางเหนือเช่น ผ้ายกลำพูนปัจจุบัน หากมีการพัฒนาเครื่องมือทอผ้าให้เล็กกะทัดรัด เคลื่อนย้ายง่าย ใช้งานได้สะดวกโดยนำเอาส่วนที่ดีๆมารวมไว้ในเครื่องเดียวแต่สามารถทำงานได้ทุกที่และคล่องแคล่วในการทำงาน จะเหมาะกับยุคสมัยที่รีบเร่งในปัจจุบันมากและสาวออฟฟิศที่หลงใหลในกระบวนการทอผ้าก็สามารถนำที่เอวไปทำในห้องนอนหรือในออฟฟิศช่วงว่างได้ นิสิตที่เรียนแฟชั่นดีไซน์ออกแบบเครื่องแต่งกาย สามารถเข้าใจและออกแบบเนื้อผ้าได้ เป็นการนำเอาองค์ความรู้มาพัฒนาให้ใช้งานง่ายขึ้นโดยปรับเอาภูมิปัญญามาใช้ร่วมกับงานวิจัย ยุคใหม่ ที่สามารถออกแบบลายผ้าแบบต่างได้ และนำผลงานวิจัยไปเผยแพร่ให้กับกลุ่มทอผ้าและผู้สนใจนำไปใช้กับผ้าทอ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาภูมิปัญญาการทอผ้าด้วยกี่เอว (2) เพื่อพัฒนาทักษะการทอผ้าด้วยกี่เอว และ (3) เพื่อบริการวิชาการและประชาสัมพันธ์เผยแพร่องค์ความรู้

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณลักษณะหรือการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยอาศัยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูล นำผลจากการศึกษาข้อมูลชุมชนและเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Sirilak Teeranathanakul. 2011) ดังนั้นการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้ (1) จัดทำโครงการเสนอขอทุนวางแผนการดำเนินงานกรอบพื้นที่การทำงาน ออกแบบเครื่องมือวิจัย (2) คัดเลือกพื้นที่ ศึกษาภูมิปัญญาการทอผ้าด้วยกี่เอว ด้วยการจัดเวที สัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มย่อยแลกเปลี่ยนแนวคิดเพื่อหาประเด็นที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอทางเลือกงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มทอผ้า เพื่อเชื่อมโยงองค์ความรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่น เปรียบเทียบภูมิปัญญาที่เอวกับกี่ทอผ้าอีสาน (3) พัฒนาลายผ้าทอด้วยกี่เอว (4) ออกแบบลายมัดหมี่ ทดลองทอกับกี่เอว

บันทึกผล การทดลอง (5) วิเคราะห์ผลการทดลอง ทบทวน ปรับปรุง สรุปผล จัดทำรายงาน บันทึกผล เก็บภาพกิจกรรมทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว และ (6) จัดทำเล่มสมบูรณ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มทอผ้าบ้านโนนแสง กลุ่มทอผ้าบ้านนาสีนวน และกลุ่มเครือข่ายอื่นๆในจังหวัดมหาสารคามและใกล้เคียง ที่มีกิจกรรมการทอผ้าจำหน่ายเพื่อ OTOP การพัฒนาผลิตภัณฑ์ยังไม่โดดเด่น และกลุ่มชาดพลังในการพัฒนากิจกรรมเพิ่มมูลค่าสร้างรายได้ กลับมาตอบแทนสมาชิกกลุ่ม ให้มีรายได้เลี้ยงตัวเองและครอบครัวและเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ในกลุ่มผู้สูงอายุ ที่มีเพิ่มมากขึ้นในหมู่บ้านและไม่มีตลาดแรงงานรองรับเพราะเป็นผู้สูงอายุหลังเกษียณ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำมาใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง หรือประชากรที่ศึกษา เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ใช้ตอบปัญหาการวิจัยได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการวิจัยมีหลากหลาย ผู้วิจัยจะต้องมีความเข้าใจและเลือกใช้ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ กลุ่มตัวอย่าง และการวิเคราะห์ข้อมูล ครึ่งนี้ เลือกใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เพราะ จะเข้าถึงความรู้สึกของกลุ่มตัวอย่างได้ดี เห็นพฤติกรรม กิจกรรมและแนวคิดของกลุ่มได้ชัดเจน ใช้การสังเกต การจัดเวทีชุมชน การสนทนากลุ่มย่อย การพูดคุยสอบถาม การถ่ายภาพ บันทึกเสียง การวิเคราะห์ข้อมูล สรุป ทบทวน นำเสนอทางเลือกที่เหมาะสม ฯลฯ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและจากปรากฏการณ์จริงของกลุ่มเป้าหมายและมีสถานการณ์ใกล้เคียงกัน นำมาวิเคราะห์ความยากง่ายของกิจกรรมที่จะร่วมกันทำ ได้ศึกษาข้อมูลศึกษาภูมิปัญญาการทอผ้าด้วยกี่เอว หลายที่ มีความยากง่ายแตกต่างกันตามบริบท และแตกต่างตามวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของกลุ่มคน เช่น ชาวเขา ชนเผ่าเร่ร่อนเลี้ยงสัตว์ตามทุ่งหญ้าชนพื้นเมืองในประเทศต่างๆทั่วโลก นิยมทอผ้าด้วยกี่เอว และสามารถทอผ้าได้สวยงามประณีต ทั้งลายมัดหมี่ ลายยกดอก และอื่นๆ กี่เอวมียุทธศาสตร์รูปแบบและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทอผ้า จากการรวบรวมข้อมูลทำให้เกิดความรู้ใหม่ เห็นความแตกต่างในทางที่ดีและด้อย เห็นโลก สังคมตามความเป็นจริงสภาพความเป็นจริง และสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ ซึ่งนำไปสู่การเห็นประเด็นปัญหาขององค์กร และเห็นโอกาสที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาการพัฒนาทักษะการทอผ้าด้วยกี่เอว เพื่อดึงดูดกลุ่มคนที่สนใจเรียนการทอผ้า ประเมินตนเองได้ว่าควรจะเรียนต่อหรือไม่และเรียนแล้วสามารถต่อเนื่องในกิจกรรมการทอผ้าได้ ด้วยอุปกรณ์ที่สะดวกใช้งานง่ายไม่ซับซ้อน ยุงยาก และไม่อดใจก่อน เพื่อ จัดเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน มีผู้รับผิดชอบ บริการวิชาการและประชาสัมพันธ์ เผยแพร่องค์ความรู้ (Buntham Kitpreedaborisuth. 2010)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากเอกสาร สถานการณ์จริง นำมาแยกหมวดหมู่ วิเคราะห์ กลุ่มเป้าหมาย กิจกรรมเนื้อหา และการใช้เครื่องมือ เพื่อใช้ดำเนินกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ การสร้างคุณค่าจากภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีมูลค่าที่บุคคลยอมรับได้ มีคุณภาพและมีมาตรฐาน เพื่อสนองความต้องการของ

กลุ่มเป้าหมายและบรรลุวัตถุประสงค์ของงานวิจัยพลังความสามารถของบุคคลในการพัฒนาสังคมปรับเปลี่ยนแนวคิดผู้เรียน ปลุกฝังสิ่งดีงาม และสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีปลอดภัยจะนำไปสู่หนทางใหม่ที่สามารถปฏิบัติได้จริง สร้างทางเลือกที่ดีและคนเข้าใจความยากง่ายของกระบวนการทอ ที่สะดวกและปลอดภัย คุ่มค่า เมื่อนักเฒ่ามาพัฒนาทักษะการทอผ้าพื้นบ้านที่ต้องใช้ระยะเวลาในการศึกษาเรียนรู้ยาวนานเพื่อให้เข้าใจกระบวนการที่ถูกต้องในการทอผ้าแบบครบถ้วน ลดขั้นตอน และเลือกใช้เครื่องมือปรับให้เหมาะสมกับบริบทของตนเองต่อไป และผลิตภัณฑ์ใหม่ๆที่เกิดขึ้นอาจเป็นที่น่าสนใจของผู้บริโภคด้วยรูปแบบ สีลวดลายที่แปลกใหม่ แต่ปัจจุบันการกอบปิจาน ในระดับ OTOP รวดเร็วมาก

ผลการวิจัย

การศึกษาภูมิปัญญาการทอผ้าด้วยกี่เอว ในประเทศไทยชาวเขา หรือชนกลุ่มน้อยนิยมใช้กี่เอวในการทอผ้ามากที่สุดเพราะความสะดวกสบายในการพกพาติดตัวไปทำงานได้ทุกพื้นที่ ไม่จำกัด และชนเผ่าพื้นเมืองทั่วโลก ใช้กี่เอวในการทอผ้าใช้สวมใส่ในชีวิตประจำวัน และมีเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มสังเกตเห็นได้ชัดเจนจากรูปแบบ สีลวดลาย การตกแต่งประดับเสื้อผ้าที่สวมใส่ของแต่ละชนเผ่า วิเคราะห์ได้ว่ากลุ่มคนหรือชนเผ่ามีความรู้ความสามารถในการทอผ้าได้ละเอียดสวยงามแตกต่างจากกลุ่มอื่นได้และผลผลิตที่โดดเด่น

การออกแบบหน้าผ้าแคบเพื่อสะดวกในการทอและการเคลื่อนย้ายเมื่อทอเสร็จทุกครั้งจะม้วนเก็บไม่ชิงกางไว้เหมือนที่พื้นบ้านทั่วไปอุปกรณ์การซึ่งเส้นยืนสามารถทำคนเดียวได้ง่ายไม่ซับซ้อน

ออกแบบลายมัดหมี่จักขิต ลายผ้า

นำกิมมัดไว้ที่เอว ใช้ร่างกายดึงและหย่อน ให้เส้นยืนเปิดฟุ้งกระสวย

เส้นผ้าที่ทอได้นั้นนำมาเย็บต่อกันเพิ่มความกว้างของหน้าผ้าและตกแต่งให้สวยงามด้วยด้วยลูกเดือยหินที่มีมากในป่าชุมชน

การพัฒนาทักษะการทอผ้าด้วยกี่เอว การนำเอาระบวนการทอผ้าด้วยกี่พื้นบ้านที่มีขั้นตอนและเครื่องมือการทอผ้าที่ยากและใช้จำนวนคนและเวลานานออกไปแล้วนำกระบวนการที่ง่ายสบายแต่มีคุณภาพมาใช้แทนกันได้ เช่น กี่ทอผ้าพื้นบ้านมีขนาดใหญ่เคลื่อนย้ายลำบาก ปรับและออกแบบการทอลงมาใช้ก็ได้ที่สามารถเคลื่อนย้ายและพกพาไปใช้ได้ทุกที่ การศึกษาอุปกรณ์การเตรียมเครื่องทอหรือชิงเส้นยืนการเตรียมเส้นพุ่ง การชิงเส้นยืนใส่เอว การลงมือทอ ตลอดจนทักษะอื่นๆที่สามารถทำให้งานทอผ้าเราออกมาได้สวยงามและสมบูรณ์ เป็นการพัฒนาที่ต้องเข้าใจเท่านั้น จึงจะทำงานได้ต่อเนื่องและมีคุณภาพ ให้ความสุข

ผลงานที่มีคุณภาพ ความสวยงามและใช้ได้จริงตามหน้าที่ของผลิตภัณฑ์ การบริการวิชาการและประชาสัมพันธ์ เผยแพร่องค์ความรู้ จะตามมาพร้อมกับรายได้ และมี order สมำเสมอ เช่นการนำสินค้าวางขายตามบูทที่ทางราชการจัดไว้ให้ พร้อมกับที่

เปรียบเทียบการทอที่พื้นบ้านกับที่เอว เห็นบริบทของกิจกรรม เป็นที่ขนาดเล็กกะทัดรัดสามารถเคลื่อนย้ายและพกพาไปทำงานในที่ต่างๆได้ง่ายและสะดวกสบายและสามารถทอผ้าได้ทุกแบบเหมือนที่บ้านที่ติดตั้งอย่างแน่นหนาแต่ก็เอวทอได้ปริมาณน้อยขึ้นไม่ขึ้นเส้นยืนจำนวนมากเพราะต้องการความเร็วและทำงานได้ทุกโอกาสที่ต้องการ ผู้ใช้ต้องเข้าใจและมีทักษะสูงชำนาญในการทอปรับเปลี่ยนลวดลายสีเส้นเนื้อผ้าได้ตามใจ ผ้าทอใช้นุ่งห่มเพื่อความอบอุ่น ความสวยงามตามแฟชั่น ใช้ตามประเพณี เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากในการดำรงชีวิตประจำวันของคนทั่วโลก ดังนั้น ผ้าทอจะพบลักษณะเนื้อผ้า ลวดลายผ้า และอุปกรณ์การทอผ้า ที่แตกต่างกัน ตามภูมิปัญญาท้องถิ่น อุปกรณ์และก็มีองค์ประกอบรูปร่าง เหมาะกับหน้าที่ใช้ตามความถนัดและทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นนั้นๆ

การทอผ้าด้วยกี่พื้นบ้าน มีผู้สนใจเรียนน้อย ขาดผู้สืบทอดดังนั้นการพัฒนาที่เอวใช้ในการทอผ้าพื้นบ้านจะสะดวกและง่ายกว่าเพียงแค่เป็นการนำเอาลวดลายการทอผ้าพื้นบ้านอีสานมาทอด้วยกี่เอวหรือกี่พกพาที่ใช้งานได้สะดวกขึ้น

อภิปรายผล

การมีส่วนร่วมของกลุ่มทอผ้าบ้านโนนแสง กลุ่มทอผ้าบ้านนาสีนวน และกลุ่มทอผ้าอื่นๆ ในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้กลุ่ม มีส่วนร่วมในการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล รวมทั้งรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการทำให้การพัฒนาทักษะการทอผ้าด้วยกี่เอว มาจากปัญหาการทอผ้าที่ขาดผู้สืบทอดเพราะกระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอดทำให้ผู้เรียนนำไปใช้ต่อยาก จึงขาดผู้เรียนการทอผ้าพื้นบ้าน Rose (Sanit Bunchoo, 1984 : 7) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของกลุ่มไว้ว่า กิจกรรมใดที่เปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายเข้ามามีส่วนร่วมมาก เท่าใด ก็จะทำให้การพัฒนากิจกรรมในกลุ่มหรือชุมชนนั้นสามารถเป็นไปได้อย่างสะดวกและสามารถดำเนิน ไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ได้ ทั้งนี้โดยมีความเชื่อพื้นฐานที่ว่า คนมีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลง คุณค่าของความคิดและสมรรถภาพของคนเรานั้นจะไม่มี ความหมาย ถ้าหากขาด การมีส่วนร่วมกับบุคคลอื่น

ปัญหาการทอผ้าในชุมชนที่ลดน้อยลง หากปล่อยไปตามวิถีสังคมในการเปลี่ยนแปลงโดยไม่มี การศึกษาพัฒนาให้กระบวนการทอผ้าพื้นบ้านเลย วัฒนธรรมการสืบทอดก็จะหายไปตามกระแสนิยม ดังนั้น การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการฟื้นฟู อนุรักษ์ สืบทอด มีความสำคัญและจำเป็นยิ่ง

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาทักษะการทอผ้าด้วยกี่เอว เกิดจากปัญหาการทอผ้าด้วยกี่พื้นบ้านมีกระบวนการที่ซับซ้อนยากที่ผู้เรียนจะนำไปต่อยอดและทอเป็นงานอดิเรกหรือประกอบเป็นอาชีพได้ เพราะกิจกรรมการทอผ้าต้องใช้พื้นที่ทำงานและมีอุปกรณ์สำคัญมากมาย จึงศึกษากระบวนการทอผ้าด้วยกี่พื้นบ้านและกี่เอว ร่วมกับกลุ่มทอผ้าเป้าหมายได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเรียนรู้เครื่องมือและอุปกรณ์การทอผ้าไปด้วยกัน เลื่อนจากจุดเด่นการทอผ้าด้วยกี่เอวมาปรับใช้บางส่วนแทนที่พื้นบ้าน เช่น ออกแบบลายมัดหมี่แล้วทอด้วยกี่เอว เรียนรู้ทักษะการทอผ้าด้วยกี่เอว ให้เข้าใจ ประชาสัมพันธ์ให้ผู้สนใจทั่วไปมาเรียนรู้ถ่ายทอดความรู้ และการเตรียมเครื่องมือทอผ้า ให้ผู้เรียนนำเอาความรู้และอุปกรณ์การทอผ้าไปใช้ได้เลยหลังเรียนจบ เพราะขนาดที่เล็กกะทัดรัดพกพาไปทำงานได้ทุกที่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนการสอน สามารถใช้สอนเด็กหรือผู้สนใจทั่วไปมาเรียนรู้ทักษะการทอผ้าได้
2. ใช้ฝึกสมาธิ ดึงเอาความคิดที่ฟุ้งซ่านมากำหนดอยู่กับงานทอ
3. ใช้ออกแบบลายผ้าได้หลากหลาย สามารถทอผ้าที่ลายจก ชิด เกาะ ล่วง เช่น ผ้าแพรวาได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การพัฒนารูปแบบกึ่งให้ใช้งานได้ครอบคลุมกิจกรรมการทอผ้าเพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- Ariya Hoonwongsa. (2017). "Thai Silk Career Group Promotion" *Journal of Research and Development Institute, Rajabhat Mahasarakham University*, 4 (1) : January-June 2017 p. 53-62
- Buntham Kitpreedaborisuth. (2010). *Techniques for creating data collection tools for research*. 7th ed. Bangkok : Sri Anan Printing.
- Kowid Phuang-ngarm. (2002). *The strengthening of the community*. Bangkok : no place.
- Nirud Tothom. (2010). *Handicraft Weaving (Karens) Embroidery (Hmong) for the 2nd Grade Students, Ban Mealanluang School, Ban Diochang, Academic year 2008, Piengyang, Aomkoij District, Chiangmai Province*. Research Report : Office of Chiang Mai Educational Service Area 5
- Sanit Bunchoo. (1984). *Community Development : Public Participation* Bangkok : Thammasat University Press.
- Sirilak Teeranathanakul. (2011). *Research : Body of Knowledge and Process*. Bangkok : Bangkok Media Center.